

LAPINLAHDEN KUNNAN OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMIS- JA MAKSUPERUSTEET 1.6.2012 ALKAEN

(Laki omaishoidontuesta 2.12.2005/937)

Omaishoidon tuen sisältö:

Omaishoidon tuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi annettavaa hoitopalkkiota ja palveluja, jotka määritellään hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, johon kuuluu hoidettavalle annettava omaishoito sekä muut sosiaalihuoltolain mukaiset sosiaalipalvelut. Omaishoidon järjestämis- ja valvontavastuu on kunnalla. Omaishoito on määrärahasidonnainen palvelu, jonka myöntäminen perustuu kunnan harkintaan ja vuosittain talousarviossa varattuihin määrärahoihin. Palveluiden taso ja euromäärä ovat kunnan päätettävissä.

Kunta voi myöntää omaishoidon tukea, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee hoitoa tai muuta huolenpitoa ja joka on mahdollista järjestää hoidettavan kotona omaisen antaman hoidon ja tarkoituksen mukaisten palveluiden avulla. Kodinhoidollinen avuntarve ei yksinään mahdollista omaishoidon tuen myöntämistä. Tukipalvelutasoiisiin tehtäviin kuten kauppa-asioiden hoitamiseen, muuhun asiointiin siivoukseen, ruuanlaittoon, peseytymiseen ja kiinteistön huoltoon liittyviin tehtäviin liittyvä avun tarve eivät välttämättä edellytä omaishoidon tuen myöntämistä.

Omaishoidon tuen myöntämisedellytykset:

Omaishoidon tuesta säädettyssä laissa on määritelty yleiset myöntämisedellytykset. Lain mukaan kunta voi myöntää omaishoidon tukea, jos hoidettavaan liittyvien tekijöiden lisäksi myös hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia. Hoito ja muu huolenpito järjestetään hoidettavan kotona sopimalla siitä hänen omaisensa tai läheisensä kanssa. Omaishoitajana ei voi olla muu henkilö kuin hoidettavan omainen tai läheinen. Hoito ja muu huolenpito voidaan järjestää erityisistä syistä myös hoitajan kotona. Ympäri vuorokautiseen hoitajan kotona tapahtuvaan hoitoon sovelletaan kuitenkin perhehoitolakia silloin, kun myös muut perhehoidolle asetetut edellytykset täyttyvät.

Omaishoidon tuki muodostuu hoitoa tukevista palveluista ja hoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta. Palveluina voidaan antaa kotihoitoa, päiväkeskustoimintaa, lyhytaikaista laitoshoidoa, palveluseteleitä, joiden käyttö määritellään päätöksessä tai muita yksilöllisesti suunniteltavia palveluita. Tuki sovitetaan yhteen muiden palvelujen kanssa. Omaishoidon tukea ei voida myöntää yksityiselle palveluntuottajalle. Omaishoidon tuki maksetaan talousarviossa annetun määrärahan puitteissa ja kohdennetaan eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville. Tukea ei makseta takautuvasti. Omaishoidon tuki maksetaan siitä päivästä kun määrärahaa on vapautunut. Tukea ei makseta, jos hakija on sairaalan potilaana tai käy kokeilulomilla kotona sairaalasta.

Omaishoidon keskeytyessä tilapäisesti hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä keskeytyy hoitopalkkion maksaminen kuukauden kuluttua. Hoidon keskeytyessä hoitajasta johtuvasta syystä hoitopalkkion maksamisesta sovitaan omaishoitosopimuksessa. Omaishoitajan antaman hoidon keskeytyminen esimerkiksi intervallijakson ajaksi ei keskeytä hoitopalkkion maksamista.

Omaishoitajalle järjestettävä vapaa:

Omaishoidon tuesta säädetyn lain mukaan sitovaa hoitotyötä tekevällä omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään 3 vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti

päivittäin. Sidonnaisuus hoitotyöhön on ratkaiseva tekijä arvioitaessa oikeutta vapaaseen, ei hoitotyön raskaus. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- ja terveyspalveluita tai saaden kuntoutusta tai opetusta. Omaishoitolain mukaan lakisääteiset vapaapäivät eivät vähennä hoitopalkkion määrää. Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä omaishoitajan vapaan aikana.

Vapaapäivät tulee pitää kalenterivuoden aikana. Omaishoitaja voi pitää vapaansa kuukausittain tai kerryttää vapaapäiviä pidemmäksi ajanjaksoksi. Ensimmäiset 18 vapaapäivää on pidettävä kesäkuun loppuun mennessä.

Lakisääteinen vapaa järjestetään ensisijaisesti lyhytaikaishoitona tehostetun palveluasumisen yksikössä, huomioiden kuitenkin asiakkaan erityistarpeet ja perustelut. Kunta voi järjestää omaishoitajan vapaan ajalle myös tarvittavan sijaishoidon tekemällä omaishoidon tuesta säädetyn lain 3 § 3 kohdassa säädetty edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan henkilön hoidosta.

Mikäli omaishoitaja kuitenkin haluaa lakisääteisen vapaan järjestettävän muulla tavoin, voidaan lakisääteinen vapaa korvata seuraavasti:

Yksi lakisääteinen vapaapäivä =

- päivä päivähoitoa tehostetussa palveluasumisessa
- päiväkeskuksen hoidollinen päivätoiminta kaksi kertaa viikossa
- kotiin annettavaa kotihoidon apua tai sijaishoitoa 8 tuntia/ päivä

Niistä palveluista, joita kunta järjestää hoidettavalle lakisääteisen vapaan ajaksi ja jotka korvaavat omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, hoidettavan maksettavaksi tulee asiakasmaksulain § 6b mukainen maksu.

Omaishoidontukea koskevien asioiden käsittely ja päätöksenteko

Omaishoidontukea haetaan yli 65-vuotiaiden osalta Lapinlahden kunnan terveysosaston vanhuspalvelujen johtajalta ja alle 65-vuotiaiden osalta perheosaston vammaispalvelun sosiaalityöntekijältä tai avohuollon ohjaajalta. Hakemuksen liitteeksi pyydetään lääkärin lausunto tai muu luotettava selvitys hakijan terveydentilasta. Hakemusten perusteella tehdään kotikäynti, jossa arvioidaan hoidettavan toimintakyky sekä tehdään hoito- ja palvelusuunnitelma. Samalla tarkistetaan hakijan saamat kelan etuudet. Hakemukset käsitellään työryhmässä, jonka esityksen pohjalta tehdään viranhaltija-päätökset ja sopimukset omaishoidontuesta. Päätös annetaan tiedoksi kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä.

Omaishoidon tuesta annettavassa päätöksessä ilmoitetaan omaishoidontuen kokonaisuus eli rahallisen tuen ja palveluiden määrä, sekä mille ajalle tuki myönnetään. Jos päätös on osittain tai kokonaan kielteinen, päätös on perusteltu. Asiakkaalla on mahdollisuus hakea muutosta päätökseen joko päätöksen tehneeltä viranomaiselta tai peruspalvelulautakunnan yksilöjaostolta.

Omaishoitosopimus ja hoito- ja palvelusuunnitelma:

Omaishoidon tuesta laaditaan omaishoitajan ja kunnan välillä sopimus, jonka liitteenä on hoito- ja palvelusuunnitelma. Sopimuksen tulee sisältää ainakin tiedot hoitopalkkion määrästä ja maksutavasta, hoitajan oikeudesta lakisääteisiin vapaisiin ja hoitajan muun vapaan järjestämisestä sekä hoitopalkkion maksamisesta hoidon keskeytyessä hoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta

johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä. Omaishoitosopimus on voimassa toistaiseksi. Erityisestä syystä sopimus voidaan tehdä määräaikaisena, jolloin sopimuksen kesto on mainittava sopimuksessa. Sopimus voidaan tarkistaa tarvittaessa. Sopimuksen irtisanomisaika on kunnan puolelta kaksi kuukautta ja hoitajan puolelta yksi kuukausi. Sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Jos omaishoito hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä keskeytyy tilapäisesti, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua. Hoitaja on velvollinen ilmoittamaan hoitotilanteesta tapahtuvista muutoksista asiaa käsittelevälle viranhaltijalle.

Omaishoidon tuesta on laadittava yhdessä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma, johon tulee kirjata ainakin

- 1) omaishoitajan antaman hoidon määrä ja sisältö,
- 2) muiden hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveyspalvelujen määrä ja sisältö,
- 3) omaishoitajan hoitotehtävää tukevien sosiaalipalvelujen määrä ja sisältö sekä
- 4) hoidettavan hoidon järjestäminen hoitajan vapaan, terveydenhoitoon liittyvien käyntien tai muun poissaolon aikana. Suunnitelmaan tulee liittää tiedot omaishoitajalain mukaisista hoidettavan ja hoitajan oikeuksista koskevista säännöksistä ja niiden soveltamisesta.

Hoitopalkkio ja maksukriteerit:

Omaishoidontuen palkkion taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Toimintakyvyn arvioinnissa käytettävää RaVa- mittaristoa ei käytetä alle 65-vuotiaiden toimintakyvyn arvioinnissa (voi antaa virheellisen indeksin) Erityisenä harkinta perusteena voivat olla myös hoidettavan elinolosuhteet ja niiden vaikutus kotona selviytymiseen. Palkkiotasoa tarkistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön ilmoittaman työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen mukaisesti. Maksukriteereitä tarkistetaan määräajoin.

Maksuluokat ja -kriteerit ovat 1.1.2012 alkaen seuraavat:

1. Perustukea ja palvelua saavat

Hoitopalkkio 366 € / kk

Hoidettava -tarvitsee säännöllisesti , useita kertoja päivässä apua, ohjausta ja valvontaa useissa henkilökohtaisissa toiminnoissa .Hoidettava tarvitsee hoivaa, huolenpitoa valvontaa ja ohjausta aamu- ja iltatoimissa, ruokailussa ja niin edelleen. Henkilökohtaisen suoriutumisen ohella hän tarvitsee saattaja-, asiointi-ym. apua selviytyäkseen tavanomaisista arjen toiminnoista. Hoidettavalle on pääsääntöisesti myönnetty hoidollisista syistä Kelan korotettu hoitotuki.

Ryhmään kuuluvat lisäksi alle 18-vuotiaat vaikeavammaiset tai sairaat lapset sekä vaikeavammaiset aikuiset, jotka käyttävät suurimman osan vuodesta kodin ulkopuolisia palveluja. Alle 18-vuotiaiden hoidettavien kohdalla arvioinnissa kiinnitetään huomiota päivittäisten toimintojen lisäksi liikuntakykyyn, kommunikaatioon sekä valvonnan ja erityisen vaativien hoitotoimenpiteiden tarpeeseen.

2. Jatkuvaa tukea ja palvelua saavat

Hoitopalkkio 488 € / kk

Hoidettava tarvitsee paljon hoitoa ja valvontaa monissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa, esim. hoidettava tarvitsee toisen henkilön apua WC-käynneissä, peseytymisessä, pukeutumisessa ja ruokailussa. Hoitotyö sitoo hoitajan lähes kokopäiväisesti. Asiakkaan voi jättää yksin päivittäin korkeintaan 1-2 tunniksi. Ilman omaishoitajaa asiakas tarvitsisi ympärivuorokautista hoivaa/hoitoa. Hoidettavalle on pääsääntöisesti myönnetty hoidollisista syistä Kelan korotettu hoitotuki.

Rava -indeksin katsotaan olevan vähintään 3.0

3. Erityistukea ja palvelua saavat

Hoitopalkkio 632 € / kk

Hoidettava tarvitsee ympärivuorokautisesti runsaasti hoitoa, huolenpitoa tai valvontaa kaikissa päivittäisissä toiminnoissa esim. hoidettava tarvitsee toisen henkilön apua WC-käynneissä, peseytymisessä, pukeutumisessa ja ruokailussa, eikä häntä voi jättää yksin. Hoidettava ja tarvitsee apua myös sairaanhoidollisissa vaativissa toimenpiteissä, kuten esim. dialyysihoidosta huolehtimisessa. Hoitajan on huolehdittava hoidettavasta ja oltava valmis suorittamaan hoitotoimenpiteitä kaikkina vuorokaudenaikoina. Hoidon sitovuus on samaa tasoa kuin pysyvässä laitoshoidossa olevalla. Hoidettavalle on pääsääntöisesti myönnetty hoidollisista syistä Kelan ylin hoitotuki. Tuki on aina vaihtoehtona pitkäaikaiselle sairaala- ja laitoshoidolle.

Rava -indeksin katsotaan olevan vähintään 3,5

Omaishoitaja ei voi toimia samanaikaisesti vammaispalveluin mukaisena henkilökohtaisena avustajana. Omaishoidon hoitopalkkion määrä voi olla lakisääteistä vähimmäismäärää alaisempi. Mikäli hoidettavan hoito todellisuudessa tapahtuu pääosin kunnallisten palvelujen avulla, voidaan omaishoidontuen määrää alentaa. Vähennys voi olla enintään puolet hoitopalkkiosta. Tai jos hoidon sitovuus on vähäisempi kuin oikeus lakisääteisen vapaan pitämiseen edellyttää (esim. hoidettava täyttää omaishoidontuen kriteerit, mutta saa runsaasti tukipalveluita tai muita palveluita). Esimerkiksi jos hoidettava on yli viikon kuukaudessa intervallijaksolla tai asuu esimerkiksi opiskelun takia kodin ulkopuolella viikot. Näiden edellytysten lisäksi hoitaja voi itse esittää hoitopalkkion pienentämistä säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi.

Näiden tukiluokkien lisäksi kunta on velvollinen myöntämään hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen ajalle hoitopalkkion, jonka taso määritellään vuosittain. Hoitopalkkion edellytyksenä on, että omaishoitaja on lyhytaikaisesti estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä tai päätoimista opiskelua. Omalla työllä tarkoitetaan omassa tai perheen yrityksessä, liikkeessä, ammatissa tai maa-, metsä-, koti- tai muussa taloudessa suoritettua työtä ja itsenäistä tieteellistä tai taiteellista työtä. Edellytyksenä on, että hoitajalla ei ole tältä ajalta vähäistä suurempia tuloja, oikeutta sairausvakuutuslain mukaiseen erityishoitorahaan eikä oikeutta vuorotteluvapaalain mukaiseen vuorottelukorvaukseen.. Tämä hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen hoitopalkkioon 729 e/kk 1.1.2012 alkaen.

Hoitopalkkio suoritetaan omaishoitajalle ja se on verotettavaa tuloa. Omaishoitajat kuuluvat tapaturmavakuutuksen ja eläketurvan piiriin.

Omaishoidontuesta perittävät palvelumaksut

Omaishoidontuki on asiakkaalle maksutonta palvelua.

Mikäli asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan sisältyy osana kotipalvelua tai kotisairaanhoidoa tai muuta lyhytaikaishoitoa voidaan niistä periä maksuasetuksen mukainen palvelumaksu.